

ישראל משה

בהר בחוקותי

קובץ מאמרים ושיחות, בעניני הפרשה וזמני המועדים, מבנש"ק רבי יואל משה פינטו שליט"א בן ארמו"ד רבינו יאשיהו פינטו שליט"א ראב"ד מרוקו. דברי תורה חידושים וכיאורים, אוצר מאמרים מזהירים, לגלות בעניני הפרשה והזמנים, כפרד"ס התורה כלולים, מגלה צפונות ונעלמים, מכל פסוקי הפרשיות ועניני הזמנים. • בהר בחוקותי תשפ"א

את מצות השבת שמעו בני ישראל מפי הקב"ה. ולכן קבלת שכר שבת הוא בעולם הזה..... 6

מאמר הכנה לכבוד חג השבועות בכ"ד יום קול יוצא מהר סיני ונשמע בלב כל אחר מישראל וקורא לו לשוב אל ה'... 4

הכופה את יצרו - יזכה לשפע ממרומים 1.....

“אם בחוקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם” (כו, ג)

הכופה את יצרו - יזכה לשפע ממרומים

שמע שם נאמר: (דברים יא, יג, יד) **“וְהָיָה, אִם שָׁמַעַתְּ אֶת שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם אֶת מִצְוֹתַי, אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם, הַיּוֹם וְנָתַתִּי מָטָר אֲרֻצְכֶם בְּעֵתוֹ, יוֹרֵה וּמְלַקֵּשׁ”**. וגם שם הזהיר הקב"ה את ישראל כי אם לא ישמעו אל מצותיו אז יחרה אפו בהם **“וְעָצַר אֶת-הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר”** (דברים יא, ז).

דבריו מצינו גם בפרשיות קריאת

משנת הרי"ף
מתורת רבינו הארמו"ד
רבי יאשיהו פינטו שליט"א

מדוע ירדת גשמים היא שכר על כל המצוות?

והרה"ק מאפטא זיע"א בספרו 'אוהב ישראל' (חידושים לשבת קודש) כתב לשאול על זה, כי הנה ידוע שכל התנהגותו של הקב"ה עם האדם היא לפי מעשיו של האדם "מידה כנגד מידה", שאם עושה האדם מצוה, השכר שיתן לו ה' על קיום המצוה הוא הוא בדבר הדומה למצוה שעשה, ואם עשה האדם עבירה, אז העונש הוא דבר הדומה

מתוך דברים שנשא הארמו"ד
לאחר האסון במירון
רשב"י ביום ל"ג בעומר גילה את הוזהר הקדוש וזה האור הגדול שממנו תבוא הגאולה ולכן צריך להוזהר בכבודו של רשב"י. וראי שהשטן מנסה בכלל הדרכים להבל ולקרר במטרה להוריד כל דבר של קדושה. ואנו צריכים בכל הכוח "גדלו לה' אתי ונרוממה שמו וחדירו"
ספר דברים והוזהר הקדוש אלו שני כוחות עצומים ביותר שבכוחם תבוא הגאולה. כל מה שקרה במירון צריך לחזקת באמונה ופחות לדרוש ולחקור, להניח זאת לאחרים אנו ננקוט במידתו של אהרון לאחר מות שני בניו, "ויודם אהרון" ונחיה תמימים עם הקב"ה. והמשפחות הקדושות שאיברו את ולדיהם על קידוש ה' כולם מחוייבים לעזור ולתמוך בהם ולחזקם וכן להתחזק בכל הכוח בתורתו של רשב"י.

בפרשת בחוקותי הנקראת בשבת זאת גילה הקב"ה לבני ישראל את השכר לו יזכה האדם המקיים את מצות ה', מבטל את רצונו בפני רצון קונו. וכן אמר הקב"ה לישראל את העונש אותו יקבל האדם ההולך אחר שרירות ליבו, ולא שם את רצון אלוהיו בראש מעיניו. והראשונה מהאזהרות בהם הזהיר ה' את בני ישראל היא, כי אם הם ילכו בחוקותיו וישמרו את מצותיו אז הוא יתברך יפתח להם את ארובות השמים ויתן את גשמייהם. ואם לא יקיימו בני ישראל את מצות התורה אלא ימאסו בחוקת ה', אז יעצור ה' את השמים ולא יתן גשמייהם. ועניין זה שהקב"ה משתמש בגשמים ליתן שכרו, ולהכותו בהם כאשר נסוד מקיונו

לעבירה. והקשה האוהב ישראל, אם כן כיצד זה ירדת הגשמים היא שכר כללי על כל קיום המצוות, ולהיפך, עצירת הגשמים היא עונש כללי על כל העבירות שיעשה האדם, הלא לכאורה אין בזה הנהגת "מידה כנגד מידה", שהרי כיצד הגשמים שייכים לכלל המצוות והעבירות ועיין שם מה שתירץ.

ונראה לבאר בס"ד בדרך נוספת מדוע בחר הקב"ה דווקא בגשמים, להיות כלי המשפיע שכר על קיום המצוות, ובהם בחר גם להיות השבט בו הוא יתברך רודה ומעניש את עוברי רצונו, על פי מה שכתב רבינו שלמה אפרים מלונטשיץ זיע"א בפירושו על התורה 'כלי יקר' בפרשת בראשית (א, ו), שבחכמתו המופלאה כתב לבאר, מאיזה דברים בבריאה כלול האדם, ומדוע בכל עת בוער באדם הרצון לפרוץ את המגבלות שהטיל עליו ה' ולהתיר את אשר אסר עליו.

באדם כלולים שלשה כוחות: שמים ארץ וים

וכך כתב הכלי יקר, כי על פי המובן מפסוקי התורה בפרשת בראשית יוצא, כי הקב"ה ברא את האדם משלושה דברים שקדמו לאדם בבריאה, והם: השמים, הארץ, והים. שהרי האדם כלול מחלק רוחני וחלק גשמי, החלק הרוחני מקורו בשמים, שנשמות כל ישראל נחצבו מתחת לכסא כבודו של הקב"ה, ואת גופו של האדם יצר הקב"ה מגיבול של עפר האדמה עם מי הים יחדיו, וכמו

שכתב רש"י על הפסוק (בראשית ב, ו): "וַאֲדָמָה יִצְרָה מִן הָאָרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה", שהעלה הקב"ה אדים ממי התהום, שידרו את העננים במים, ועל ידי זה ירד גשם על הארץ ונעשתה האדמה לחה, ומעפר אדמה זה שהיה לח ממי התהום ברא הקב"ה את גוף האדם. ונתן הקב"ה בתוך הגוף הזה שנוצר ממים ואדמה, את הנשמה הקדושה שנלקחה מן השמים. ונמצא שהאדם נברא משלושה מקורות, שהם השמים, הארץ, והמים, ושמו של האדם מעיד על זה, שתיבת 'איש' היא ראשי תיבות: ארץ ים שמים.

ועוד כתב הכלי יקר, שאם נתבונן במעשיהם של אותם שלושה כוחות מיד אחרי שנבראו, נמצא שלשלושתם היה רצון משותף, והוא להתפשט בעולם כולו. ולכל אחד מהם יש שאיפה ורצון שכוחו ימלא את כל העולם, ולא יישאר מקום בעולם שברא הקב"ה לשום בריאה אחרת מלבדו.

וכך מצינו על הים, שרצה להיות הוא לבדו מסוף העולם ועד סופו, וכפי שאמרו במסכת חגיגה (יב, א). ועוד שם בגמרא הובאה דרשת ריש לקיש: "בשעה שברא הקב"ה את הים, היה מתרחב והולך, עד שגער בו הקב"ה ויבשו", וזה נלמד מן הפסוק (נחום א, ד): "גוער בים ויבשהו וכל הנהרות החרבו". ואת רצונה של הארץ להתפשט על כל פני העולם כולו, מצינו במדרש (ב"ד ה, ה): "אמר הקב"ה, אני א-ל שדי, שאמרתי לעולמי די, שאלמלא כן היו מותחים והולכים עד עכשיו".

טבע האדם לפרוץ את המגבלות המוטלות עליו מפני שכך הוא טבע הדברים ממנו נברא, האש, המים, והאדמה,

ומדברי חכמינו הללו שדרשו מפסוקי הנביאים כי השמים הארץ והים רצו להימתח ולהתפשט על פני העולם כולו, כתב הכלי יקר ללמוד מדוע טבעו של האדם הוא לפרוץ את כל הגדרות והסייגים העומדים לפניו, ולעשות היפך ממה שציווהו ה'. כי היות והקב"ה ברא את האדם מאותם שלושה כוחות: שמים ארץ וים, שרצונם היה להתפשט בעולם כולו, ודרכם של הנבראים הוא שטבעו של המוליד מושרש גם במולד, הרי שגם באדם יש את התכונה הזאת, שבווער בו היצר והרצון לבקוע את כל הסייגים והאיסורים המוטלים עליו, ולעשות ככול העולה על רוחו.

אולם על האדם ללמוד מאותם כוחות שמהם מושרש בו טבע זה, שכשם שאותם שלושה כוחות שמהם ירש את טבע ההתרחבות, עצרו מהתרחבותם בעת שציווה עליהם ה' לעצור, כך על האדם לרסן ולמתן את עצמו, ולעשות רק את אשר רצון ה' שיעשה, ולא יתורו לבו ועיניו אל המקום אשר אסר עליו ה' לתור אחריהם.

ועל פי דברי אלוקים חיים האלו של הכלי יקר, נוכל להבין כיצד נוהג הקב"ה עמנו בדרך "ה' צלך על יד ימינך", שכאשר אנחנו מקיימים את מצוות ה', גם א-ל חי נוהג עמנו באותה המידה, ופותח עבורנו את כל אוצרות השמים,

ומאידך, בעת שחלילה עם ישראל אינם הולכים באורחותיו, אזי עוצר הוא יתברך את השמים, עד שישבו בניו אליו, ויקוים בהם: "וַיִּגְדַּעַה נְרָדְפָה לְדַעַת אֶת ה' כְּשֶׁחָר נֶכּוֹן מוֹצְאוֹ וַיָּבּוֹא כְּנֶשֶׁם לָנוּ כְּמִלְקוֹשׁ יוֹרָה אֶרֶץ" (הושע ו, ג).

ידידת גשמים

– חיבור כל כוחות האדם

כי אם נתבונן כיצד נוצרים הגשמים גיווכח לדעת, שבכדי להוריד גשמים הקב"ה משלב יחדיו את שלושת הכוחות מהם נברא האדם – שמים ארץ וים, ומחיבורם יחד נוצר הגשם. שכך מצינו בגמרא במסכת תענית (ט, ב): "רבי אליעזר אומר, כל העולם מימי אוקיינוס הוא שותה", וביאר רבי אליעזר כיצד הגשמים הניתחים ארצה מן השמים מקורם באוקיינוס, כי מי הים יוצרים אדים העולים השמימה אל הרקיע, ומזה נוצרים העננים שמהם יורדים הגשמים על הארץ.

נמצא, כי כדי לקיים את ההבטחה שהבטיח הקב"ה לישראל שאם ישמעו אל מצוותיו אז ייתן מטר על ארצם כדי שישגדל הדגן התירוש והיצהר, הקב"ה מחבר שוב את השמים הארץ והמים, כדרך שחיברם לצורך בריאת האדם, ועל ידי חיבור זה מוריד את הגשמים על פני האדמה.

וכדי שהקב"ה יגזור גזרה על שלושת הכוחות המנוגדים האלו, שרצון כל אחד מהם הוא להיות לבדו ולבטל את הימצאות

חבירו, ועל ידי חיבור זה יוצרו הגשמים המספקים את פרנסת יושבי תבל, ויעשו זאת כוחות אלו למרות רצונם הפנימי לכלות כל כוח טבעי אחר הקיים בעולם מלבדם, כך האדם עצמו צריך לקיים בעצמו את הגזרה הקדומה שגזר הקב"ה על שלושת הכוחות הללו שממנו הוא נברא, לעצור מלהתפשט בעולם כולו ולגזור את עצמו בגדרים וסייגים. ואם יקיים האדם את גערת ה' האומר "די" לשלושת יסודות אלו שבקרבו, הגורמים לו לפרוק עול ולהתיר את אשר אסר עליו ה', אזי ישלב ויחבר הקב"ה שלושת כוחות אלו, לתת שפע ממדומים ולהוריד גשמים על פני האדמה. אך אם לא יעמוד האדם כגיבור בפרץ לעצור את תאוותיו, ולקיים את גזירת ה', אז מידה כנגד מידה גם הקב"ה לא יכין לו את פרנסתו מחיבור שלושת כוחות אלו, אשר מחמת טבעם המושרש באדם עובר האדם על רצון ה'.

ומטעם זה, נתינת הגשמים היא מידה כנגד מידה על קיום המצוות, וכן עצירתם היא מידה כנגד מידה על עשיית העבירות.

ועל כן יתחזק האדם בידיעה נפלאה זו, כי את כל צרכיו רוצה הקב"ה למלאות, ואת כל חפצו חפץ ה' לקיים, רק על האדם להתחזק במלחמה התמידית בו הוא נתון, שלא ילך אחר טבע שלושת היסודות שבתוכו, המניעים ודוחפים אותו לשבור את מחיצות האיסור שהעמיד בפניו ה'. ואם יעשה כן האדם,

ויהיה ירא מה' בסתר כבגלוי, אזי בוודאי יזכה מידה כנגד מידה, שחסד ה' יהיה נסוך עליו מעולם ועד העולם, וצדקתו תהיה לעזרת זרעו אחריו.

ברית כרותה בין הקב"ה לאדם,

שהקב"ה לא יעצור את הטבע

מלשמש את האדם, והאדם יהיה

מופקד על אבריו שיעשו את רצון ה'

ודבר מוסר ותורה זה שעל כל אדם לשמעו ולא ליטושו, תואם לדברי חובת הלבבות (חשבון הנפש פרק ג אופן ו), שכתב שאם מרגיש האדם שאחד מחושיו או אבריו חפץ לעבור עבירה ולהמרות את פי ה', אז ישים האדם לנגד עיניו באותה שעה את הברית הכרותה בין האדם לבין הקב"ה, כי אף על פי שגם האדם וכל אבריו שייכים להקב"ה, והוא המחיה אותו בכל רגע ורגע, בכל זאת כרת הקב"ה ברית עם האדם שכל מרכיבי הטבע לא ישנו תפקידם וישמשו את האדם, שהשמש תזרח ותשקע במועדה, וכמותה כל הבריאה תעשה כאשר פקד עליה יוצר הכל. ומנגד על האדם לשמור את כל מצות התורה, ולהיות מופקד על כל אבריו שיהיה הקב"ה מולך על כל אחד ואחד מהם, וכולם יהיו עסוקים בעשיית רצון ה'.

וכתב החוברת הלבבות שלכן יחשוב האדם קודם עשית העבירה האם הקב"ה היפר ברית זאת, ואחד מחלקי הטבע פסק מלשמשו, ואם לא כיצד זה יכול האדם להפר את הברית הכרותה בינו לבין הקב"ה.

בכל יום קול יוצא מהר סיני ונשמע בלב כל אחד מישראל וקורא לו לשוב אל ה'

בת קול יוצאת ומעוררת את לב
האדם לעשות תשובה

אומנם מצינו לבעש"ט הקדוש זיע"א שאמר, כי הקול הנשמע מפעם לפעם בלב האדם וקורא לו לשוב אל התורה הקדושה ולהגות בה ולהשגיח בקיום מצוותיה ולהקפיד על הריחוק מהדברים שאסרה עליו התורה – הוא מכוח אותה בת-קול היוצאת מידי יום מהר סיני ומעוררת את בני האדם לשוב אל ה'. ואותה בת-קול היוצאת מפי ה' בהר סיני נשמעת בכל לבות ישראל שנדחו למקומות רחוקים, וקול ה' בקרבם קורא להם לשוב לתורה הקדושה.

זהו הוא פירוש הכלל המובא פעמים רבות בזוהר הקדוש הנקרא: "אתערותא דלעילא", ופירושו הוא, שהקב"ה מעורר מלמעלה ומשפיע על האדם ממרום רוח טהרה וקדושה ורצון כדי שיוכל האדם לשוב אל התורה הקדושה, ורוח טהרה זו מתגלמת בקול הנמצא בלב האדם וקורא לו לשוב אל ה'.

אך לפעמים האדם אינו משגיח בהתעוררות המתעוררת בלבו, והוא כביכול מתכחש לקול הזה הבוקע מנשמתו וקורא לו לשוב. ובשעה שקול דודי דופק בלב האדם וקורא לו להתעורר, והאדם אינו משגיח בו, הרי הוא ח"ו מכחש לקול ה' הנשמע בהר

כדי לטהרנו מקליפותינו.

ועל כן ראוי להתבונן בימים אלו בדרכי התשובה, ולקרב אל ליבנו וידיעתנו את בקשתו של הקב"ה מכל אחד מישראל לפתוח פתח כחודו של מחט, ולהתחיל בתשובה. וזה על ידי שנבין את הפסוק הנאמר בספר התשובה – הוא ספר דברים, בו הזכיר משה רבינו את מעמד נתינת התורה: "את הדברים האלה דבר יהוה אל כל קהלכם בהר, מתוך האש הענן והענן קול גדול, ולא יסף" (דברים ה, יח), ומתרגם התורה אונקלוס תרגם את מילות "ולא יסף" "ולא פסיק". וגדול מפרשי התורה רש"י הקדוש ביאר את דברי התרגום כי דבר ה' שנאמר בהר סיני ביום מתן תורה לא פסק מאז יום נתינת התורה ועד עצם היום הזה, ותמיד בכל יום ויום קול ה' חוזר ונשמע מהר סיני, וזהו פירוש המילים: "קול גדול ולא יסף", כלומר, קול זה שנשמע במעמד הר סיני לא פסק, אלא הוא יישמע תמיד בחלל העולם ואין לו סוף לעולמים.

ונשאלת השאלה, כיצד זה קול יוצא מהר סיני בכל יום ויום, והרי מאז נתינת התורה ועד עתה לא שמענו שהיה איזה איש ששמע באוזניו קול זה, ואם כן לצורך מה הקב"ה ממשיך להשמיע את קולו בכל יום, ומה תועלת יש בהשמעת קול זה אם אינו נשמע לאוזני בני אדם.

אנו נמצאים בשבוע האחרון של ספירת העומר. וימי ספירת העומר הם ימי תשובה וטהרה לקראת יום מתן תורה. ומקור הימים האלו הם שלא מיד אחרי שיצאו בני ישראל ממצרים נתן להם הקב"ה את התורה, אלא ציוה הקב"ה על בני ישראל שהחל מהיום שאחר צאתם ממצרים, ימנו בכל יום את מניין הימים והשבועות שנותרו עד היום בו יקבלו את התורה, ובימים האלו יעשו תשובה ויטהרם ה' מכל תועבות מצרים שדבקו בהם. ורבותינו זצוק"ל גילו לנו כי בכל שנה בימים אלו של ספירת העומר מטהר הקב"ה את בני ישראל מכל עונותיהם, ומסייע להם לעשות תשובה, כדי שיהיו ראויים ביום חג השבועות לקבל עליהם את התורה. ובחלקים מעדת בני ישראל נוהגים לומר אחד הספירה: "רבנו של עולם אתה צויתני על ידי משה עבדך לספר ספירת העומר כדי לטהרנו מקלפותינו ומטמאותינו כמו שכתבת בתורתך: "וספרתם לכם ממחרת". והבעש"ט הקדוש זיע"א שאל שלכאורה לא נרמז בתורה בציווי מצות ספירת העומר שעל ידי מצוה זאת יטהרנו ה' מטומאותינו, ואם כן כיצד אנו אומרים שעל ידי ספירת העומר יטהרנו ה' ככתוב בתורה, ותירץ הבעש"ט הקדוש כי תיבת "לכם" האמורה בציווי ספירת העומר "וספרתם לכם", היא ראשי תיבות

סיני, שקול זה הנשמע מליבו הוא מקול ה' ואינו ממחשבות ליבו של האדם.

כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵתוּ בַמֶּתֶן תּוֹרָה וְהַקִּבְ"ה הַחַיָּה אוֹתָם עַל יְדֵי שְׁהוֹרִיד עֲלֵיהֶם טַל

ונראה לומר, שלא לחינם אותה בת-קול נשמעת דווקא מהר סיני, מקום נתינת התורה, ולא ממקום מקודש אחר הקיים בעולם, כי כבר בראשית ימי עמנו בנתינת התורה הודיע הקב"ה לישראל עניין זה, שאם הם מעצמם לא ישובו אליו, על כרחם הוא יתברך ישיב אותם אליו וייקחם אל חיקו. כי הנה מצינו בגמרא (שבת פה, ב), שבמעמד נתינת התורה בהר סיני, בכל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נשמתם של ישראל פרחה מהם ויצאה, והיו ישראל כמתים, וזה נלמד ממה שנאמר ב'שיר השירים' (ה, ו): "נפשי יצאה בדברו". ומוסיפה הגמרא, כי כדי להחיות את ישראל ולהשיב את נשמתן אליהם, הוריד עליהם הקב"ה טל מאותו טל שעתיד להחיות בו את המתים בימות המשיח, וכך החייה את ישראל בהר סיני.

ועלינו להבין, מדוע פרחו נשמות ישראל כששמעו את דבר ה' באמירת עשרת הדיברות, וכך גם יש להבין, מדוע החייה הקב"ה את ישראל דווקא על ידי הטל שבו עתיד להחיות את המתים לעתיד לבוא.

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵתוּ בַמֶּתֶן תּוֹרָה כְּדֵי לְהַרְאוֹת לְהַקִּבְ"ה כִּי אֵין בִּיכוּלָתָם

לְקַיֵּים אֶת כָּל הַמִּצְוֹת וְלֹא לְחַטּוֹא

ונראה לבאר את הענין, כי בעת קבלת התורה הבינו ישראל את ריבוי המצוות שיהיה עליהם לעשות, וכן את האיסורים הרבים אותם אוסרת עליהם התורה, וחששו שמא לא יצליחו לשאת בנטל הגדול, והם או בניהם הנולדים להם יחדלו ח"ו מלקיים את דבר ה' שהם מקבלים על עצמם כעת, ומשום כך יצאה נשמתן בכל דיבור ודיבור, להראות לה' כי הם חוששים שמא לא יהיה בידם לקיים את כל מה שהוא מצוה עליהם, וכאשר לא יקיימו את מצוות ה' יהיו נחשבים כמתים, שהרי מי שלא מקיים את המצוות הרי הוא נקרא רשע הנחשב כמת בימי חייו.

וכדי ליישב את דעתם של ישראל שלא יחששו שמא לא יצליחו לקיים את כל תרי"ג המצוות, המטיר ה' עליהם טל והחייה אותם בטל של תחייה. אמנם כדי להשלים את הביאור יש להבין קודם מהו אותו טל, ומה טבעו המיוחד שבגללו בחר ה' דווקא בו להחיות את ישראל באותה שעה.

הַטַּל יוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם – לֹא סִינַי מִן הָאָרֶץ וְכֵן הַקִּבְ"ה מַעֲוֹרֵר אֶת הָאָדָם לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה אֲפִילוּ אִם הוּא אֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל תְּחִילָה

ונראה לומר, כי הנה מצינו בנביא הושע (יד, ו) שאמר ה': "אֶהְיֶה כְּטַל לְיִשְׂרָאֵל", וידוע כי השתנות הטבע בין הגשם לטל הוא, שהגשם יורד מן השמים לאחר שהרטיבות והלחות שבארץ עולים לשמים והם המייצרים את

הגשם החוזר לארץ, אולם הטל הוא דבר היורד מן השמים ללא כל סיוע מהארץ, וגם אם הארץ לא תעלה שום דבר לשמים, עדיין יורד הטל מידי יום ביומו ללא מעצור.

ועל פי זה נבין מה הוא הטל שהוריד הקב"ה על ישראל במעמד קבלת התורה כדי להחיות נשמתן, כי אחרי שהראו ישראל להקב"ה כי הם חוששים שמא ח"ו הם יהיו כרשעים הנקראים מתים, ולא יהיה בהם את הכוח להתעורר לתשובה מעצמם בבחינת "אתערותא דלתתא", המטיר עליהם ה' מטל השמים, שענינו להורות על עניין זה הנקרא: "אתערותא דלעילא", שהקב"ה מן השמים הוא יעורר אותם לשוב אל התורה ולקיים את המצוות שהוא מצווה היום, והוא יתברך ישגיח שלא יטעו ויאבדו לגמרי מהתורה, אלא בכל עת וזמן יבקשם להשיב אותם אל התורה הקדושה, וזהו מה שאמר הקב"ה להושע הנביא: "אֶהְיֶה כְּטַל לְיִשְׂרָאֵל", שתמיד אהיה אליהם כטל תחייה היורד מן השמים, כדי לעוררם ולחזקם לשוב אל תורת ומצוותי.

ולכן הבת-קול היורדת מן השמים בכל יום ויום ומכרזת ואומרת: "אוי להם לבריות מעלבונה של תורה" היא יוצאת דוקא מהר סיני, כי במעמד קבלת התורה בהר סיני ניתנה ההבטחה לישראל, כי הקב"ה ישיב את ישראל אליו גם אם יהיו נידחים בקצה השמים, והוא תמיד יחזור ויעורר אותם לשוב אליו בלב שלם.

עונותיו, אפילו ברגע האחרון לימי הספירה קודם כניסת חג השבועות, וגם בזה יזכה לקבל את התורה בקדושה ובטהרה.

אל אלוקיו. ואפילו אם יתעצל האדם בכל ימי הספירה ולא פעל על פי בקשת קול זה, יכול הוא לתקן את מעשיו ולהיטהר מכל

ולכן בפרט בימים האלו של ספירת העומר אל לו לאדם להעלים את אוזנו מקול ה' הנשמע בקרבו, וקרוא לו לשוב

“את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אֲנִי ה'” (כו, ב)

את מצות השבת שמעו בני ישראל מפי הקב"ה.

ולכן קבלת שכר שבת הוא בעולם הזה

לא נזכר מאומה מעניין השכר שינתן לאדם השומר ומכבד את השבת, אלא רק נאמר בו ציווי שמירת השבת. וכן באמת לא מצינו שנכתב בתורה בפירוש בשום מקום מה הוא שכרה של השבת, וכל אחד מהמפרשים תירץ כדרכו.

הצדיקים שמעו את התורה מפי ה' ואילו וכלל עם ישראל מפי משה

ונראה בס"ד לתרץ קושיא זו על פי יסוד שכתב רבינו הישמח משה זיע"א (פרשת מטות), וכבר הרחבנו ביסוד זה בהקדמה לקונטרס ויואל משה חלק א. ודבריו הקדושים הם, כי מתוך תרי"ג מצוות שנכתבו בתורה רק שנים שמעו כל בני ישראל מפי ה', והם מצות "אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ", ואיסור "לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי". ומלבד שני מצוות אלו, את יתר כל שלוש מאות ואחד עשרה המצוות שמעו בני ישראל ממשה רבינו ולא מפי הקב"ה.

וכתב עוד הישמח משה כי לא היו כל בני ישראל שווים באופן שמיעת שאר המצוות מלבד "אֲנֹכִי ה'", ו"לֹא יִהְיֶה", אלא הצדיקים שבעם ישראל זכו

ובפרשת בחוקתי דיברה התורה הקדושה על השכר הטוב שיתן הקב"ה לאדם העושה את רצונו, ומתחזק ומתאמץ מאוד לשמור ולעשות ככול הכתוב בתורה. ועל כן היות ובפרשת בהר נזכרה מצות השבת, ופרשת בחוקתי עוסקת בשכר המצות, נעסוק בע"ה בשכר הגדול לו יזכה השומר את השבת, שיעמיה ה' את פדותו, ויניס מפניו כל יגון ואנחה.

היכן נרמז בתורה שכר שמירת השבת

בגמרא במסכת שבת (י:) הביאו חז"ל את הפסוק בו אמר ה' למשה שיודיע לבני ישראל את חשיבותה הגדולה של השבת: "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר וְאַתָּה דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַךְ אֵת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ כִּי אוֹת הוּא בְּיָמֵי וּבְיָמֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם לְדַעַת כִּי אֲנִי ה' מְקַדְּשְׁכֶם" (שמות לא, יב, יג), ואמרו חז"ל כי בפסוק זה הודיע הקב"ה לבני ישראל את השכר הגדול לו יזכה האדם השומר שבת.

והקשו המפרשים על דברי הגמרא הזאת, הרי בפסוק זה

בשבת זו יקראו בני ישראל בכל מקומות מושבותיהם שני פרשיות, את פרשת בהר, ואת פרשת בחוקתי. וידוע כי שני הפרשיות האלו נאמרו למשה בסיני כאחת, ורק מחמת אורך הפרשה סודרה הפרשה הזאת להיות בשני פרשיות נפרדות. ועל כן ראינו לקשור שני הפרשיות האלו יחד, ולעסוק במצוה שנצטוו בה בפרשת בהר, יחד עם דבר ה' שנאמר בפרשת בחוקתי.

כי הגה בפרשת בהר ציוותה התורה הקדושה על מצות שמירת השבת פעם נוספת: "את שבתתי תשמרו" (כו ב). ואף על פי שמצוה זו נזכרה כבר מקודם בתורה, חזרה התורה והזכירה את המצוה הזאת פעם נוספת. ורבינו בחיי כתב (בפרשת ראה) שהזהירה התורה על השבת ב"ב מקומות מחמת הקפדתה של התורה על שמירת השבת. ורבי יעקב בן רבי חננאל הסיקלי שהיה מתלמידי הרשב"א כתב שאם נמנה את מספר הפעמים בהם הזכרה מילת שבת בתורה, נראה שנזכרה שלושים ותשע פעמים, וזה כנגד שלושים ותשע המלאכות האסורות בשבת.

לשמוע את כל תרי"ג המצוות מפי ה', שהשכינה הייתה מדברת אליהם מתוך גרונו של משה ומצוה אותם על כל מצוה ומצוה. ואילו פשוטי העם שמעו את המצוות מפי משה לבדו, ולא היה ה' מדבר אליהם מתוך גרונו של משה את המצוות, אלא משה היה שליחו של הקב"ה לצוותם.

והסביר הישמח משה מדוע עשה ה' כן, לומר את המצוות לרוב בני ישראל על ידי שליח. כי הרי הקב"ה אינו רוצה ליתן לאדם המקיים מצוות את שכרו בעודו בעולם הזה, כי העולם הזה כל הטובות שבו אינם מספיקות כדי לשלם לשומד מצוות את שכרו, ולכן מעכב הקב"ה את שכר המצוות עד מות האדם, ובבוא האדם לעולם העליון והנצחי אז משלם ה' את משכורתו על כל המצוות שקיים בעולם הזה.

הקב"ה נתן את התורה לכלל ישראל על ידי שליח ולכן אין הם יכולים לדרוש את שכר קיום המצוות

אולם בני ישראל היו יכולים להכריח את הקב"ה לשלם להם משכורתם על קיום המצוות עוד בימי חיותם בעולם הזה, כי הנה ישנה מצוה בתורה (דברים כג טו) שהאדם השוכר פועל לעבוד בעבורו, עליו לשלם לפועל את משכורתו ביום בו נעשתה המלאכה. ואם הפועל בא אל האדם ששכרו למלאכה, ודורש ממנו שיתן לו את שכר עבודתו והשוכר מעכב את משכורתו, ואינו נותן לו אותה קודם שקיעת

השמש, הרי השוכר עובר על איסור "בל תלין". והרי הקב"ה נזהר לשמור את כל מצוות התורה, ואם היו ישראל דורשים את שכרם בחייהם היה הקב"ה מוכרח ליתן להם שכרם מיד כאשר ביקשו, ולא היה יכול לעכב את משכורתם כפי שהוא חפץ, וכפי שטוב להם באמת, כי אם הקב"ה יעכב את שכרם הרי הוא עובר על איסור הלנת שכר.

ולכן נהג הקב"ה בחכמה מופלאה שאותם שאינם מכירים בחשיבות העולם העליון ועלולים לבקש שכר בעולם הזה על קיום המצוות, להם נתן הקב"ה את התורה על ידי שליח הוא משה רבינו, ולא נתן להם בעצמו. כי דין זה שהשוכר את הפועל לעבוד בעבורו חייב לשלם משכורתו ביום בו נעשתה המלאכה, כולל הסתייגות אחת (ש"ע ח"מ של"ט ו), שאם שכר בעל הבית את הפועל על ידי שליח, שהשליח הוא זה ששכר את הפועל עבוד בעל הבית, אז אפילו אם הפועל דורש את השכר המגיע לו, אין בעל הבית עובר על "בל תלין" אם מעכב את שכרו. ולכן כיון שהקב"ה ציוונו על קיום המצוות על ידי השליח, הוא משה רבינו, ולא בעצמו אז אפילו אם יצווחו בני ישראל שרצונם לקבל את שכרם בעולם הזה, אין הקב"ה מכורח לשמוע להם, ויכול הוא יתברך לעכב את שכרם לעולם הבא.

אולם הצדיקים המכירים בטובה שבעולם העליון, לא חשד בהם הקב"ה שיבקשו שכר על קיום

המצוות, ולכן אמר להם את המצוות בעצמו, מלבד מצות "אנכי ה' אלהיך", ואיסור "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני", אותם שמעו כל ישראל גדולים וקטנים באופן שווה מהקב"ה בעצמו. ולכן על מצות האמונה מקבלים שכר בעולם הזה, כי כל ישראל שמעו את מצות האמונה מפי הקב"ה.

ונתן הישמח משה סימן לדבר, מתי דיבר ה' את המצוות בעצמו, ומתי מינה את משה לשליח לבני ישראל. כי כאשר נמצא במקרא שהקב"ה אמר למשה שיאמר לבני ישראל את הדברים בלשון "כה", כמו שמצינו בכמה מקומות "כה תאמר", "פה תדבר", הרי זה מינוי שליחות שמינה הקב"ה את משה להיות שליח בינו לבין בני ישראל כדי שלא יוכלו לדרוש שכר. וכשאמר הקב"ה למשה שיאמר דבר מה לבני ישראל בלשון "זה הדבר", הרי זה ששכינה מדברת מתוך גרונו של משה, והקב"ה הוא המדבר אל בני ישראל ומצוה אותם במצוה הנאמרת ולא היה משה שליח.

את מצוות השבת שמעו כל בני ישראל מפי הקב"ה

ועל פי הדברים האלו ניתן יהיה להבין כיצד זה נרמז שכר מצות השבת בפסוקים: "ויאמר ה' אל משה לאמר ואתה דבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתתי תשמרו כי אות הוא ביני וביניכם לדתיתכם לדעת כי אני ה' מקדשכם", כי אופן אמירת הדברים הוא בלשון "ואתה דבר",

**לקבל את שכרה בעולם הזה מבלי
לגרוע בשכר העולם הבא**

ולמרות כל זאת דבר זה עדיין קשה, כי אם שומרי השבת יקבלו את שכרה בעולם הזה, אז יכלה קצבת שכרם לעולם הבא, ויצא כי בעולם הזה יזכו לרוב טובה, אולם בעולם הבא יהיו חסרי כל זכות על שמירת שבת, ומהיכן יזכו לירש טובה וברכה בעולם הבא. ונראה להשיב על פי שאמרו חז"ל (שבת ק"ח): "כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים", כלומר ששכר השבת אין לו סוף, וכמה שישתמש בו האדם ויהנה ממנו הוא לא יכלה. ועל פי זה מובן מדוע לא חשש הקב"ה שיבקשו בני ישראל את שכר השבת בעולם הזה, כי כמה שיבקשו לקבל ממנו בעולם הזה עדיין הוא לא הסתיים וישאר להם עוד שכר לקבל בעולם הבא.

שהאדם השומר שבת ונוהר בכל הלכותיה, ומענגה ככול שיזו משגת, אין השכר המגיע לו על מצוה זו שמור לו רק לעולם הבא, אלא כבר בעולם הזה הוא זוכה לקבל שכר, ונותן לו ה' את כל מבוקשו, ומובטח לו שלא ידע כל מחסור בימי חייו.

ובזה נראה לפרש את דברי הנביא ישעיה המפרש את שכר השומר שבת ומענגה "אז תתענג על ה' והרכבתך על במותי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך כי פי ה' דבר" (ישעיה נח יד), הרי לנו במפורש שהנביא אומר כי מה שיזכו ישראל לשכר על ששומרים השבת ומענגים אותה הוא מחמת "פי ה' דבר" שהקב"ה ציוה את ישראל במצוה זאת בעצמו ולא על ידי שליח, ולכן שכרה יהיה בעולם הזה.

אין קץ לשכר השבת ולכן אפשר

שהוא כעין "זה הדבר" אשר תדבר" שבכל מקום שנזכר לשון זה הרי זה מורה שהקב"ה דיבר אל בני ישראל מתוך גרונו של משה, ולא נתמנה משה לשליח. וזה הוא מה שאמר ה' למשה "ואתה דבר אל בני ישראל" ומדוע נוספה אות ו' שנאמר "ואתה", אלא שמשה לא אמר את הדברים לבדו, אלא הקב"ה דיבר מתוך גרונו את מצות השבת לבני ישראל.

וכיון שמפסוק זה מוכח שהקב"ה דיבר את מצות השבת אל בני ישראל, נשמע ממנו גם השכר אותו ישלם ה' לאדם השומר שבת. כי כפי שלמדנו מצוה שאמרה הקב"ה לבני ישראל על ידי משה אין עליה שכר בעולם הזה, אולם מצוה שאמרה ה' בעצמו מתוך גרונו של משה הרי שכרה בעולם הזה. ונמצא

בשורה משמחת
ניתן לקבל מידי שבוע את העלון המופלא
"יואל משה"
מבנש"ק רבי יואל פינטו בשפה האנגלית
במ"ל: TorahPinto@gmail.com בוטצאפ: +1 (917) 459-8776

BS"D

Exciting News!

You can receive the weekly wonderful pamphlet
"Vayoel Moshe" in PDF

Vayoel Moshe contains insights of the scion of the holy lineage, Rabbi Yoel Moshe Pinto, son of the Admor Rabbi Yoshiyahu Pinto, Chief Rabbi of Morocco

To receive the pamphlet,
Whatsapp +1 (917) 459-8776
Email TorahPinto@gmail.com

